

Statengriffie

Van: Vereniging Nederlands Cultuurlandschap <info@nederlandscultuurlandschap.nl>
Verzonden: dinsdag 8 april 2014 16:16
Aan: Statengriffie
Onderwerp: ter informatie - brandbrief verzonden aan staatssecretaris Dijkma inzake vergroening van het landbouwbeleid

bericht bestemd voor de commissie Landelijk Gebied van de Provinciale Staten Drenthe, t.a.v. griffier

Geachte griffier,

Vereniging Nederlands Cultuurlandschap, Stichting Werkgroep Grauwe Kiekendief en het Louis Bolk Instituut hebben een brief verzonden aan staatssecretaris Dijkma. In deze brief luiden zij de alarmklok over de implementatie van vergroening van het Nederlandse landbouwbeleid.

Wij vinden het belangrijk om de commissie Landelijk Gebied van de Provinciale Staten Drenthe op de hoogte te stellen van de inhoud van dit schrijven. Via de onderstaande link kunt u de brief en het bijbehorende persbericht downloaden:

<https://www.wetransfer.com/downloads/c06e4a7d21cdb54ee66af4bba93c873220140408131725/1f670eb8b95f1b3b585da5a0fe62f5d620140408131725/c98905>

Met vriendelijke groet,

Vereniging Nederlands Cultuurlandschap
info@nederlandscultuurlandschap.nl

024 - 684 22 94

Rijksstraatweg 174

6573 DG Beek-Ubbergen

<http://www.nederlandweermooi.nl>

Van: WeTransfer [<mailto:noreply@wetransfer.com>]

Verzonden: dinsdag 8 april 2014 15:18

Aan: Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

Onderwerp: info@nederlandscultuurlandschap.nl has sent you a file via WeTransfer

info@nederlandscultuurlandschap.nl

sent you some files

'Brandbrief (plus persbericht) over de implementatie van vergroening van het Nederlandse landbouwbeleid, verzonden aan staatssecretaris Dijkma vanuit Vereniging Nederlands Cultuurlandschap, Werkgroep Grauwe Kiekendief en het Louis Bolk Instituut.'

[Download](#)

Files (604 KB total)

20140404 brief aan staatsecretaris Dijkma - brandbrief implementatie vergro...

20140407 persbericht - Vergroening landbouw verkoopt knollen voor citroenen.pdf

Available until

15 April, 2014

Get more out of WeTransfer, get [Plus](#)

onderwerp **Brandbrief over implementatie vergroening
van het Landbouwbeleid in Nederland**

aan **Ministerie van Economische Zaken
t.a.v. staatssecretaris Dijkma
Postbus 20101
2500 EC Den Haag**

uw
referentie

onze
referentie **20140404MB/JD/BK**

datum **vrijdag 4 april 2014**

CC: zie bijlage

Geachte Staatssecretaris,

Vereniging Nederlands Cultuurlandschap, Stichting Werkgroep Grauwe Kiekendief en het Louis Bolk Instituut vragen uw aandacht voor het volgende. Wij luiden de alarmklok over de implementatie van vergroening van het landbouwbeleid in Nederland.

Wij zijn drie organisaties die al jarenlang in nauwe samenwerking met vele honderden boeren werken aan landschap, bedreigde vogelsoorten en biodiversiteit in het algemeen (bijvoorbeeld functionele biodiversiteit). Met meetbaar succes. Wij voorspellen dat de huidige wijze van vergroening averechtse effecten gaat hebben, ten koste van enthousiasme en kennis bij ambitieuze boeren en duizenden hectares reeds bestaande akkernatuur.

Onze zorgen worden gevoed door praktijksignalen en de voortdurende uitholling van de vergroeningsmaatregelen in de door de landbouwlobby gedomineerde implementatie van het Europese beleid¹. Wij vragen u dan ook nadrukkelijk op korte termijn om actie.

Waarom? Er voltrekt zich op het Nederlandse platteland al decennia een ongekend ecologische drama. Sinds de tweede wereldoorlog is 98% van onze akkerplanten, 97% van alle boerenlandvogels en 95% van onze landschapselementen verdwenen. Daardoor heeft Nederland, na het rotsachtige Malta, de twijfelachtige eer in Europa het tweede ecologisch rampgebied te zijn. Het

---

¹ Als voorbeeld citeren wij uit een brief van de Commissaris van de Koning van Gelderland van 28 maart j.l. over de vergroening GLB: "...Op Europees niveau is besloten om 5% vergroening te bevorderen met Europese middelen. Of de voorwaarden waaraan agrarische bedrijven moeten voldoen om voor die premie in aanmerking te komen in de Gelderse situatie generiek zullen leiden tot een substantiële vergroening ligt niet in de lijn der verwachting..."

natuurbudget bevindt zich bovendien op een historisch dieptepunt, de Ecologische Hoofdstructuur is zogenaamd robuuster maar 20% kleiner gemaakt, Nationale Landschappen en Belvédère gebieden zijn geschrapt.

De afgelopen decennia zijn wij de organisaties geweest die koploperbedrijven hebben begeleid meetbaar biodiversiteitswinst te boeken. Daar hebben we bijvoorbeeld de korenwolf en grauwe kiekendief mee gered, maar ons werk leidt ook tot een ware culturomslag in gewasbescherming in de akkerbouw. De hoop van velen was dat de nieuwe, groene invulling van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid tot een landelijke uitrol van deze agrarische inzet zou leiden.

Dit blijkt ijdele hoop. Het totale landbouwareaal in Nederland bedraagt ruim 2 miljoen hectare en is daarmee gezichtsbepalend voor ons land. Daarvan is zo'n 850.000 hectare in gebruik bij de melkveehouderij. Deze omvangrijke en economisch belangrijke bedrijfstak is haast uitgesloten van vergroening en kan volstaan met een percentage permanent grasland. Grasland dat in andere Europese landen wellicht nog kwaliteit heeft met tientallen soorten grassen, bloemen tot orchideeën aan toe maar in ons land doorgaans slechts uit Engels raaigras bestaat. De vergroeningseis om 70% van het areaal in stand te houden als permanent grasland zal internationale natuurbeschermingsverplichtingen geen stap dichterbij brengen. Vergroeningsgeld is hier dus echt een verkapte vorm van directe inkomenssteun.

Voor échte vergroening in de veehouderij adviseren wij u gebruik te maken van het Brusselse instrument om 15% van de eerste pijler over te hevelen naar de tweede pijler voor stimulerend beleid waar ambitieuze boeren onze natuurdoelen kunnen halen met bijvoorbeeld kruidenrijk grasland, bloemrijke slootkanten, hagen en singels. Zou u hiervoor kiezen dan voorspellen wij dat u in 2020 kunt rapporteren dichterbij de internationale biodiversiteit-, natuur- en milieuverplichtingen te zijn gekomen. Met al deze internationale verplichtingen kunnen we er niet mee weg komen 'groen geld' zo verkeerd weg te zetten.

Veelbelovend was ook de vergroening van de ruim 900.000 hectare Nederlands bouwland. Vijf procent daarvan zou moeten vergroenen door de aanleg van ecologische aandachtsgebieden op bouwland. Onze organisaties hebben de meeste praktijkervaring van Nederland als het gaat om ecologische aandachtsgebieden in de akkerbouw. Door ons werk met honderden akkerbouwers is agrarisch natuurbeheer in de akkerbouw zelfs één van de weinige vormen die succesvol bleek in het rapport 'Onbeperkt Houdbaar' van de Raad voor de Leefomgeving & Infrastructuur. Het gaat niet voor niets weer beter met de korenwolf en grauwe kiekendief op Nederlandse akkers. Schoolvoorbeelden van vergroening waarbij Nederland de Vogel- en Habitatrichtlijn doelen wél haalt!

Maar ook deze vergroening wordt volledig uitgekled, door bijvoorbeeld 230.000 hectare snijmaïs vrij te stellen. Maar uw beleid gaat zelfs averechtse effecten hebben. Wij voorspellen een tweede fase van uitsterven voor de grauwe kiekendief doordat zo'n 1250 hectare akkerbiotoop dreigt te

verdwijnen. Ook voorspellen wij het verdwijnen van 1200 km bloeiende akkerranden voor bijen en duurzame gewasbescherming (voortkomend uit uw grootste investering in geïntegreerde plaagbeheersing ooit). Kortom, we gaan duizenden hectares wetenschappelijk aantoonbaar effectieve, échte vergroening verliezen door de koehandel die op dit moment plaatsvindt rond de invulling van de vergroening. Dit is strijdig met Vogel- en Habitatrichtlijn, maar het leidt ook niet tot dat waar de belastingbetaler om vraagt: vergroening van de Europese landbouw.

Het dreigende averechtse effect komt door de landbouwlobby met name van LTO die slechts 39% van de boeren vertegenwoordigt maar wel stelselmatig aanstuurt op uitholling van de vergroeningsopgave. Eerst is succesvol de melkveehouderij vrijwel uitgesloten van vergroening en is modulatie tegengehouden van 15% van de eerste naar de tweede pijler. Vervolgens is er een ongekende inflatie geweest van het begrip ‘ecologische aandachtsgebieden’ (EFA’s) waar nu zelfs voor de helft bestaande landschapselementen op andermans grond in mee gaan tellen. Ook de weegfactoren lijken geen uitkomst te bieden: één strekkende meter sloot mag mee gaan tellen als 6 m² EFA, één meter heg voor 10 m² EFA, één solitaire boom voor 30 m² EFA. Daarbij lijken we te vergeten dat we er wel jaarlijks omgerekend 3000 euro per hectare EFA voor gaan betalen. Dat is beduidend meer dan de gemiddelde 2000 euro per hectare die boeren tot nu toe ontvingen voor effectieve akkernatuur.

Voor het beheer van ecologische aandachtsgebieden gaan boeren dus meer geld ontvangen. Waar boeren zich vooral zorgen om maken is dat daardoor hun directe inkomenssteun omlaag gaat. Wij zijn van mening dat de lagere inkomenssteun opgevangen moet worden door de markt, maar nu dreigt de lagere inkomenssteun afgewenteld te worden op de natuur. Op dit moment is er geen enkel signaal dat de markt betrokken wordt bij de vergroening van de landbouw.

Ook de positionering van Stichting Veldleeuwrik als voorbeeld voor certificering en equivalente maatregelen biedt nog geen echte vergroening. Anders dan de naam doet vermoeden is er geen link met inspanningen voor deze bedreigde boerenlandvogel. Ook werkt de stichting niet aan zinvolle invulling van ecologische focusgebieden of zet zij meetbare stappen richting duurzamere landbouw. Wij werken reeds samen met de stichting om inzet en effectiviteit zichtbaar te maken, ook voor biodiversiteit, maar daarvoor mist publiek-private stimulans.

De komende weken beslist u over de finale invulling van de vergroening van het Europees landbouwbeleid. Het ligt in uw handen of LTO’s agendapunten volledig prevaleren boven duurzaamheid en het naleven van internationale verplichtingen, of dat boer en burger waar krijgen voor hun geld.

Om averechtse effecten van het vergroeningsbeleid te voorkomen, vragen wij u om een reactie en een oplossing door een regeling te treffen voor bestaande échte vergroening voor bedreigde vogel- en plantensoorten, insecten zoals bijen en geïntegreerde plaagbeheersing. Ons inziens is dat allemaal te combineren in échte vergroening. Kunt u aangeven welke maatregelen worden genomen om

ambitieuze boeren te blijven stimuleren effectieve akkernatuur te onderhouden? En hoe gaat het Nederlandse beleid voorkomen dat de lagere directe inkomenssteun wordt afgewenteld op de natuur in plaats van op de markt? Wij kunnen u bij de beantwoording van deze vragen bijstaan met onze praktijk- en natuurkennis.

Wij vernemen graag, voor u definitieve besluiten neemt, hoe Nederland de jaarlijks uit te keren 230 miljoen euro vergroeningsgeld een zinvolle bijdrage laat leveren aan het versterken van biodiversiteit op boerenland en het naleven van internationale verplichtingen. En hoe u de spaarzame reeds behaalde successen op het gebied van agrarisch natuurbeheer en groenblauwe diensten beschermt tegen de te verwachten averechtse effecten van de invulling van het GLB.

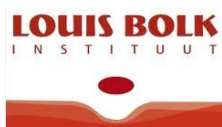
Naar eigen zeggen wilt u ambitie tonen en doelen halen. Dat onderschrijven wij van harte. Maar de praktijk blijkt weerbarstig. Wij zijn dan ook benieuwd en vernemen graag welke onderzoeksbureaus, wetenschappers, instituten en deskundigenraden u ondersteunen bij de visie dat de huidige uitgekilde vergroeningsmaatregelen ambitieus zijn en internationale beschermingsdoelen (verplichtingen) dichterbij brengen.

Wij hechten zwaar aan behaalde resultaten uit het verleden die met tomeloze inzet en ambitie door NGO's en boeren tot stand zijn gebracht en hebben om die reden een ruimere verspreiding aan deze brief gegeven dan te doen gebruikelijk is. Opdat zij van onze zorgen weet hebben en getuigen zijn van hoe het ministerie daarmee omgaat.

Hoogachtend,

Dr. M. (Merijn) Bos

Dhr. J.J. (Jaap) Dirkmaat

Dhr. B. (Ben) Koks

bijlage: CC-overzicht

Een afschrift van deze brief is verzonden aan:

- Europees Parlement
  - Vaste commissies voor Landbouw en plattelandontwikkeling
  - Vaste commissie voor Milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid
  - Eurocommissaris Ciolos
  - Eurocommissaris Potocnik
  - European Environmental Bureau
- Europese Commissie
  - DG Landbouw en plattelandontwikkeling
  - DG Milieu
- Tweede Kamer:
  - vaste commissies voor Economische Zaken
  - vaste commissies voor Financiën
  - vaste commissies voor Infrastructuur en Milieu
- Eerste Kamer
  - Vaste commissie voor Economische Zaken
  - vaste commissies voor Europese Zaken
  - vaste commissies voor Financiën
  - vaste commissies voor Infrastructuur, Milieu en Ruimtelijke Ordening
- de 12 Provincies:
  - Gedeputeerde Staten
  - Provinciale Staten, t.a.v. commissies landelijk gebied
- IPO
- VNG
- Planbureau voor de Leefomgeving
- Raad voor de Leefomgeving
- Rijksadviseur voor het Landschap
- SCAN
- Leaders for Nature
- IUCN
- Wereld Natuur Fonds

- Landschapsmanifestpartners

- Stichting Landschapsbeheer Nederland
- Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied
- Federatie Particulier Grondbezit
- Staatsbosbeheer
- Stichting Natuur en Milieu
- Vereniging Natuurmonumenten
- NEPROM
- Federatie Welstand
- De Landschappen
- IVN
- Natuurlijk Platteland Nederland
- Vereniging Nederlands Cultuurlandschap
- Nederlandse Vereniging van Tuin- en Landschapsarchitectuur
- LTO Nederland
- Platform Landschap en Cultuurhistorie
- KNHM
- Geheritage NL - Platform Aardkundige Waarden
- KNJV
- 12 Provinciale Milieufederaties
- Stichting Biologica
- Vogelbescherming Nederland
- Stichting Centrum voor Landbouw en Milieu
- Stichting Wandelplatform-LAW
- Stichting Veldwerk Nederland
- Milieudefensie
- Stichting tot behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen
- Unie van Bosgroepen
- AM Grond en Wonen
- CLM Onderzoek en advies BV
- Stichting Staring Advies
- Arcadis
- Vlinderstichting
- Waddenvereniging
- Stichting Recreatie Kennis en Informatiecentrum

PERSBERICHT 7 APRIL 2014

'Vergroening landbouw bedreiging voor agrarisch natuurbeheer'

Europese landbouwsubsidie toch weer verkapte inkomenssteun

Waardevolle akkernatuur en landschapselementen gaan versnelt ten onder in plaats van dat ze gered worden door het nieuwe landbouwbeleid en collectieven. Dat zeggen Vereniging Nederlands Cultuurlandschap, Werkgroep Grauwe Kiekendief en het Louis Bolk Instituut morgen tijdens de landelijke Dag voor Agrarische Natuurverenigingen in Nijkerk.

In een brandbrief aan Staatssecretaris Dijkema luiden de organisaties de noodklok. Veertig procent van het geld dat omgaat in de Europese Unie gaat naar landbouwsubsidies, het grootste deel bestaat uit directe inkomenssteun aan boeren. Veel Europarlementariërs en burgers in de Unie vinden dat te veel geld en willen dat Europese boeren er een groenere landbouw voor terug geven.

Zo kwam het er eindelijk van dat bij de hernieuwing van het gemeenschappelijk landbouwbeleid aan de subsidie groene eisen zouden worden verbonden. Nederlandse boeren zouden nu echt werk gaan maken van verbetering van landschap, biodiversiteit, milieu en dierenwelzijn op hun bedrijven in ruil voor jaarlijks 230 miljoen euro Europese subsidie.

In Nederland dreigt de uitwerking van deze vergroening volledig ontkracht te worden en zelfs averechts effect te krijgen. Met name de LTO, een belangenorganisatie die 39% van de Nederlandse boeren vertegenwoordigt, laat geen gelegenheid voorbij gaan om in Brussel en Den Haag openlijk te pleiten voor minimale ambities. Vooral de zogenaamde 'vergroeningsmaatregelen', waarvan natuur, landschap en milieu zouden moeten profiteren, zijn vrijwel tot op het bot uitgekled.

In plaats van echte vergroening worden bijvoorbeeld sloten met een grasstrook tot vergroening gerekend! Waardevolle akkernatuur mag waarschijnlijk zelfs vervangen worden door gewassen die met pesticiden worden bespoten, als het aan LTO Nederland ligt. De bijna anderhalf miljoen hectare grasland en maisakkers (tweederde van ons landbouwareaal) zijn zelfs gevrijwaard van vergroening.

Staatssecretaris Dijkema van het ministerie van Economische Zaken geeft aan ambitieuze en passende vergroeningsmaatregelen te gaan nemen om internationale verplichtingen op het gebied van natuur- en milieukwaliteit te halen. Ze zegt consultatie gezocht te hebben bij maatschappelijke organisaties, maar lijkt daarbij honderden enthousiaste boeren en Nederlands grootste succesvolle initiatieven over het hoofd te zien. Duidelijk is dat zij en haar ambtenaren selectief zijn waardoor deze organisaties mede verantwoordelijkheid dragen voor de dreigende mislukking van het dure landbouwbeleid.

De drie organisaties die nu de alarmklok luiden begeleiden al tientallen jaren vele honderden boeren in echte vergroening: ze redden bedreigde landschappen en vogelsoorten, en helpen boeren om insecten zoals bijen te beschermen met bloeiende akkerranden en duurzaam pesticidengebruik. Dat is echte vergroening. Deze initiatieven zijn al jarenlang meetbaar effectief, maar dreigen in het nieuwe beleid ten onder te gaan.

De drie organisatie roepen Dijkma op om voor échte vergroening te gaan door enthousiaste en ambitieuze boeren te blijven steunen in plaats van ze te ontmoedigen. Zij hopen dat de overheid alsnog kansen ziet om de averechtse effecten te voorkomen en vooral voort te bouwen op de geboekte successen.

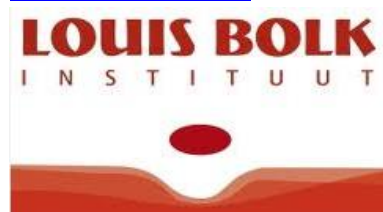
---

contactpersonen:

Dhr. Ben Koks
Werkgroep Grauwe Kiekendief
+31 (0)6 - 505 79 997
ben.koks@grauwekiekendief.nl

Dr. Merijn Bos
Louis Bolk Instituut
+31 (0)6 - 811 36 392
m.bos@louisbolk.nl

Ir. Egbert Jaap Mooiweer
Vereniging Nederlands Cultuurlandschap
+31 (0)6 - 465 93 150
ejmooiweer@nederlandscultuurlandschap.nl

Achtergrondinformatie voor de pers:

Averechts effect dreigt voor ‘vergroening’ nieuw landbouwbeleid

De directe aanleiding van de zorgen is de bedreiging en het verdwijnen van 1200 km akkerranden voor insecten zoals bijen en 8000 km akkerranden voor biodiversiteit en bedreigde vogelsoorten. In het gunstigste geval wordt bestaande waardevolle akkernatuur omgevormd tot smalle grasstrookjes langs sloten of bespoten stikstofbindende gewassen, voorspellen de klokkenluiders. Voor de sterk bedreigde Grauwe kiekendief dreigen daardoor 1200 hectare waardevol biotoop te verdwijnen. Wat een ‘vergroening’ van het landbouwbeleid moest worden, dreigt als ontmoedigingsbeleid een averechts effect te krijgen.

En er vindt al een ecologische ramp plaats in Nederland. Ons boerenland is het armst aan planten, vogels en dieren in Europa. Na Malta zijn wij in Europa het tweede ecologisch rampgebied. Sinds de tweede wereldoorlog is 98% van onze akkerplanten verdwenen, is nog slechts 3% van boerenlandvogels over en hebben we ruim 800.000 km aan landschapselementen gerooid. Het natuurbudget bevindt zich op een historisch dieptepunt, de Ecologische Hoofdstructuur is 20% kleiner gemaakt, Nationale Landschappen en Parken zijn geschrapt.

Dure vergroening

Veertig procent van het budget van de Europese Unie gaat op aan landbouwsubsidies, het grootste deel daarvan is directe inkomenssteun aan boeren. Europarlementariërs en Europese burgers vinden dat boeren naast voedselproductie iets extra's voor dat belastinggeld moeten doen. Vanaf 2015 moeten boeren aan ‘vergroeningseisen’ voldoen om recht te blijven hebben op 30% van hun inkomenssteun. Deze vermaatschappelijking van het landbouwbeleid moet de negatieve effecten van landbouw verzachten.

De vergroening van de akkerbouw is ecologisch gezien het meest veelbelovend. Vijf procent van het akkerbouwareaal (ongeveer 20.000 hectare) moet ingericht worden als ‘ecologisch aandachtsgebied’. Een achteloze burger verwacht daardoor dat elke 20 hectare akkerbouw 1 hectare (ongeveer 1,5 voetbalveld) boerenatuur bevat. Voor die hectare krijgt de boer omgerekend 3000 euro aan groenpremie. Dat is veel meer dan de huidige vergoeding van 2000 euro per hectare voor de ecologische meest waardevolle akkerranden, alleen hoeft de boer voor vergroening minder voor te doen.

En de belastingbetaler komt er nóg bekaaid van af. Bestaande natuur- en landschapselementen mogen ook meegeteld worden. Zelfs overgedimensioneerd: één strekkende meter heg telt mee als 10 m² ecologisch aandachtsgebied. Een solitaire boom telt mee als 30 m² en één strekkende meter sloot met teeltvrije zone telt mee als 6 m² ecologisch aandachtsgebied.

Lobby voor zo min mogelijk ambitie

Als er dan nog vergroening over blijft hoeft die vervolgens maar een beperkte ecologische focus te hebben. De landbouwlobby heeft bedongen dat landbouwgewassen die stikstof binden meegeteld mogen worden als ecologisch aandachtsgebied, en ze lobbyen verder om ze ook te mogen bespuiten.

Deze koehandel is het gevolg van een briljante landbouwlobby. De Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO) vertegenwoordigt nog geen 40% van de Nederlandse boeren, maar bepaalt wel het hele vergroeningsbeleid. Daarmee snijden ze zichzelf in de vingers. Burgers willen al geen megastallen, zijn klaar met intensieve veehouderij en zullen in 2020 bij de volgende reform niet pikken dat er nog steeds zoveel geld naar landbouw gaat. Een budget waarover bovendien slechts 10% van de Europarlementariërs vertegenwoordigd in de AGRI-commissie en dikwijls gelieerd aan de landbouwlobby over dit budget beslist.

Vergroening wordt ontgroening

En het gaat nog verder. Het generiek afzwakken van de vergroening door de landbouwlobby gaat voorlopers in de verduurzaming en vergroening van de landbouw sterk ontmoedigen. In Nederland werken honderden boeren al jarenlang succesvol aan akkernatuur met ecologisch waardevolle akkerranden en duurzame gewasbescherming. In Groningen is de bedreigde Grauwe kiekendief zelfs van uitsterven behoed. Kortom, echte en al bestaande vergroening.

Naar verwachting verdwijnt deze echte vergroening door het nieuwe landbouwbeleid. In 2014 en 2015 verdwijnen in totaal 1200 km bloeiende akkerranden voor bijen en duurzame gewasbescherming, wordt het ruim 600 duurzame akkerbouwers bemoeilijkt om aan de nodige kennis te komen en dreigen nog eens 8000 km waardevolle akkerranden te verzanden in smalle grasstroken langs sloten. Voor de grauwe kiekendief zal dit een tweede fase van uitsterven betekenen: 1250 hectare akkerbiotoop wordt waarschijnlijk omgeploegd. Niet omdat de boeren niet meer willen, maar omdat het vergroeningsbeleid een ontmoedigingsbeleid wordt. Als gras al ecologisch aandachtsgebied is, waarom zou je er dan écht waardevolle akkernatuur van maken?

Landschapselementen op boerenland verdwijnen iedere vijf jaar al met zo'n 10% en dat zal alleen maar gaan versnellen met het nieuwe beleid. We gaan dus niet alleen de echte vergroening missen waar we als belastingbetaler recht op hebben, maar ook het verdwijnen van het beetje groen en biodiversiteit op boerenland dat we nog hebben.

Opschalen van goede voorbeelden

Tegelijkertijd ligt er een receptenboek klaar van praktijk ervaringen van groepen boeren die zeer succesvol zijn geweest in het halen van ecologische en landschappelijke doelen en verduurzaming van hun bedrijven. Denk aan het redden van de grauwe kiekendief in Noord Oost Groningen, de boeren in het houtwallenlandschap van de Noordelijke Friese Wouden, honderden boeren die deelnemen aan 'Bloeiend bedrijf' en die door aanleg en beheer van 1200 km akkerranden leren vertrouwen op natuurlijke plaagbestrijding, de boeren in de Gelderse Ooijpolder die in drie jaar tijd 500 hectare boerenland van de door Europa gewenste 5% ecologisch focusgebied hebben voorzien.

Of onder de Natuurschoonwet gerangschikte landgoederen tussen de 100 en 400 hectare groot waarbij landbouwpercelen consequent omzoomd zijn met 5% houtopstanden en landschapsbepalende bomen. De belastingbetaler hoeft maar zo'n landgoed te bezoeken om te ervaren wat hij of zij eigenlijk op bouwland in Nederland had mogen verwachten.

Dergelijke initiatieven zouden maat- en richtinggevend moeten zijn voor de Nederlandse invulling van vergroening en vermaatschappelijking van het Europese landbouwbeleid. Het is een strategische blunder van formaat dat gekozen wordt voor een richting gedomineerd door conservatieve kopstukken van agrarische belangenorganisaties.

Zijn we nog niet te laat?

Staatssecretaris Dijksma van Economische zaken meent ambitieuze maar passende vergroeningsmaatregelen te kunnen nemen en internationale verplichtingen op het gebied van natuur en waterkwaliteit te halen. Zij zal de komende drie maanden het speelveld van vergroening moeten regisseren. Het is in haar handen of de schaamteloze landbouwlobby op de knieën gaat en de belastingbetaler waar krijgt voor zijn geld, of dat de vergroening zelfs averechtse effecten gaat hebben en een verbleking blijkt te worden.

De staatssecretaris zegt consultatie gezocht te hebben met direct betrokken maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen. Duidelijk is dat zij en haar ambtenaren daarin selectief zijn geweest en dat de betrokken organisaties mede verantwoordelijkheid dragen voor de dreigende mislukking van het nieuwe landbouwbeleid en het niet halen van de internationale verplichtingen. De organisaties willen de reeds bestaande vergroening door ambitieuze en natuurgezinde boeren steunen en distantiëren ons daarom nadrukkelijk van de ontmoedigende uitkomsten van de huidige beleidsvorming.